artikel van 1500. Kunt U Uw bijdrage illustreren, dan heel graag. Door de nog steeds benarde papiersituatie hebben wij echter voor foto's maar weinige kunstdrukpagina's beschikbaar. Doch lijnclichés naar pentekeningen komen op het houthoudende papier uitstekend tot hun recht. Zend ons dus zo mogelijk ook tekeningen of desnoods schetsen, waarnaar een beroepstekenaar werken kan.

En dan nog iets : om iemand een voorlichtend artikel te vragen, moet de redactie eerst weten, dat er belangstelling voor is. Ziet U dus in ons blad graag iets verschijnen op een bepaald gebied, laat het dan even horen.

Willen onze fotografen ook eens aan de maandelijks nodige omslagfoto denken ? Op het ogenblik is niets in portefeuille op dit gebied, maar wanneer iedere fotograaf slechts één opname zendt, hebben we al direct een hele voorraad.

Zo wil ons blad worden een prettig en degelijk natuurtijdschrift, waarin ieder iets van zijn gading vindt en waaraan ook ieder meewerkt.

Natura vóór allen en dóór allen ! KEES HANA.

Hoe verrijken wij de Natuur?

In de achter ons liggende oorlogsjaren heeft ons land, hetzij door oorlogsgeweld, hetzij door oorlogsmaatregelen, veel natuurschoon verloren. Het is daarom wel van belang na te gaan of wij niets tegenover deze natuurverarming kunnen stellen.

En dat kunnen wij m.i. zeer zeker. Door namelijk nog ongeschonden plekjes, welke echter arm aan soorten zijn, met andere soorten te verrijken. Ik heb hierbij vooral die plekjes op het oog, die, als wij de Natuur haar gang laten gaan, over tientallen jaren hoogstwaarschijnlijk toch wel met de betreffende soorten verrijkt zouden zijn. M.a.w. wij moeten de Natuur een handje helpen. Daarbij willen wij echter ook niet nalaten, soorten op die plekjes te zetten, die daar wel nooit vanzelf gekomen zouden zijn, doch die daar wel op hun plaats zouden zijn, dus de zeldzame soorten.

Deze suggestie is niets nieuws onder de zon, want niemand minder dan Dr. E. Heimans ging reeds van deze gedachtegang uit in een der eerste jaargangen der „Levende Natuur".

Hoeveel plekjes zijn er niet, waar b.v. de bosandoorn *(Stachys silvatica)* ontbreekt, om maar een gewone soort te noemen, en waar deze eigenlijk wel thuis hoort.

Allereerste voorwaarde is echter, dat de planten in het milieu moeten passen waarin ze gebracht worden, m.a.w. dat ze in de associatie thuis moeten horen, waarin wij ze willen brengen. Zo moeten wij b.v. geen bosbes in een vochtige eiken-haagbeuken associatie brengen. Meestal herstelt trouwens de Natuur een dergelijke misgreep, en gaat de plant te gronde.

Het is misschien niet overbodig hier even op te wijzen, dat uitsluitend botanische soorten en dus géén soorten met dubbele bloe-

men, dan wel grotere of anders-gekleurde bloemen in aanmerking komen, hoe mooi de meeste mensen deze cultuur producten ook mogen vinden.

Ook de meeste buitenlandse, zeker de niet-Europese soorten vallen er buiten. Slechts voor enkele soorten, welke even buiten onze landsgrenzen groeien en die in sommige van onze bossen of andere associaties zouden kunnen thuis horen, zouden wij een uitzondering kunnen maken.

Hiermede zullen misschien enkele lezers het niet eens zijn, doch groeit thans in ons land ook niet *Ramischia secunda* bij Hummelo en verder nergens in ons land ?

Ik wil hier ook even op de bezwaren, welke zeer zeker tegen dit artikel geopperd zullen worden, ingaan. Het hoofdbezwaar is wel volgens de meesten, dat volgens deze de mens niet mag ingrijpen in de Natuur.

Hiertegen wil ik het volgende aanvoeren. Waarom mag wel een vogel b.v., zij het ook onbewust, meehelpen aan het verspreiden van een soort naar andere plaatsen, doordat b.v. zaadjes aan zijn veren blijven hangen. De mens moet zich niet buiten de Natuur plaatsen. Ook hij is een onderdeel van het Heelal. Daarenboven heeft de mens nog dit voor, dat hij **bewust** de juiste plant naar de juiste plek kan brengen. Wie weet bestaan er al vindplaatsen van soorten, waarvan wij aangenomen hebben, dat ze daar spontaan zijn opgekomen, terwijl ze door de mens zijn uitgezet. Misschien valt de hierboven genoemde Ramischia ook wel hieronder.

Want zoals ik reeds eerder gememoreerd heb, is mijn voorstel niet nieuw, zodat wij vrijwel zeker kunnen aannemen, dat uitplantingen, zoals hierboven uiteengezet, reeds hebben plaatsgevonden en nog plaats vinden. Ik wil hier wel even er op wijzen, dat niet nagelaten mag worden bij eventuele aanplant de I.V.O.N. ervan in kennis te stellen.

Thans zullen wij eens nagaan, waar wij de planten vandaan zullen halen, die er voor in aanmerking komen. Deze kunnen wij op verschillende manieren bekomen.

1e. de planten, welke op definitief verloren gaande gebieden groeien, uitgraven, zodat deze van de ondergang gered worden. Hoeveel planten hadden wij reeds niet kunnen redden in het verleden ?

2e. de gewone soorten kunnen wij gerust van een plek nemen, waar deze groeien, daar deze soorten daar dan veelal veelvuldig voorkomen.

3. verschillende natuurliefhebbers kweken in hun tuinen ook wilde soorten, waaronder zich ook wel bevinden, die elk jaar ingekort moeten worden. Ik weet bij ervaring, dat daaronder ook vaak zeldzame soorten te vinden zijn. In plaats van deze nu op de vuilnishoop te gooien, kunnen wij ze prachtig voor ons doel gebruiken.

4e. als er sommigen onder ons zijn, die een beetje geld ervoor

over hebben, kunnen ze enkele soorten ook wel op kwekerijen bestellen, maar ze moeten daarbij wel voorzichtig zijn, daar verschillende kwekerijen slechts zelden nog de zuivere soorten kweken en daarbij vaak onder verkeerde namen. Alleen waterplanten en moerasplanten zijn veelal nog oorspronkelijk op de kwekerijen. In elk geval verdient het aanbeveling de bestelde planten een jaar in observatie te nemen en goed te controleren of ze wel de goede soorten zijn.

Het moet eigenlijk overbodig zijn erop te wijzen, dat wij nooit planten, welke slechts in enkele exemplaren op een plek voorkomen, mogen uitgraven; en orchideeën kunnen wij meter helemaal buiten beschouwing laten wegens de moeilijke hergroei.

Zooals wij zien, kan dus elke natuurliefhebber aan deze liefhebberij meedoen. Doch het is van essentieel belang, dat deze zich van tevoren met de diverse associaties op de hoogte stelt. Vooral voor de sociologen is het een mooie aansluiting op hun studies en kunnen aanplantingen als een proef op de som genomen worden.

Wat een genoegdoening is het niet, later op een plek terug te komen, waar wij tevoren een soort aangeplant hebben en deze nu voorspoedig te zien opgroeien en zich uitbreiden. En dat zal steeds het geval zijn, als wij bij het uitzetten denken aan het bekende devies, zij het ook met een kleine variatie : de juiste plant op de juiste plaats.

H. L. SPAARGAREN.

In Memoriam.

In dit eerste nummer van het nieuwe jaar willen we hen gedenken, die de bevrijding van ons Vaderland niet mochten beleven doordat zij op enigerlei wijze voor of bij de bevrijding hun leven gaven.

Sommigen werden gegrepen bij hun heldhaftige verzetsstrijd, anderen stierven in gevangenis of concentratiekamp, terwijl er tenslotte ook vielen door bommen, die niet voor hen bestemd waren of door de handen van betaalde sluipmoordenaars.

Wij gedenken hen in weemoed en betuigen onze hartelijke deelneming aan de nabestaanden van de slachtoffers.

H. H. S. Adama (Afd. Nijmegen).
Begin Sept. '44 in de strijd tegen de bezetter gevallen.

F. Bennekers (Afd. Deventer)
In de strijd tegen de bezetter gevallen.

F. L. Boks Scholten (Afd. Deventer).
In de strijd tegen de bezetter gevallen.

H. N. Bulthuis (Afd. Zwolle).
Door de Duitsers gefusilleerd.